

8. КРЕДИТНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Вільчинський Ю.М , д. філос. н., професор,
завідувач кафедри філософії

ФІЛОСОФІЯ: ВІД ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДО ФІЛОСОФІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Для чого потрібна нам філософія? *Філософія творить найзагальніші уявлення про все:*

- про буття;
- про світ, його походження та кінець;
- про першооснови (першоелементи) світу та способи їх сполучення між собою;
- це знання про знання (гносеологія), додайте сюди;
- уявлення як про світ так і про позасвіт (когнітологія).

Коли пробуджується велика культура, вона потребує великого символу. Усе відчуття або розуміння світу оформлюється первинною протилежністю. В античності панівною протилежністю була протилежність: *матерії і форми;*

на Заході: *сили й маси;*
в арабському світі: *світла й темряви.*

Ця протилежність формує і визначає весь світогляд культури, наприклад, *античний мудрець* “споглядає” світ, *західний учений* воліє управляти світом, *арабський алхімік* шукає “філософський камінь”...

Тому співвідношення *матерії й форми* творить аполлонівську *статичку*, *світла й темряви* = *арабській магії*, а *сили і маси* — це вже фаустівська *динаміка*.

Тут маємо справу з так званою *академічною філософією*, тобто з певним способом викладацько-нормативної інтерпретації філософських ідей.

Чому необхідно вивчати філософії? Найкоротша відповідь буде — щоб навчитися філософствувати. А чи можливо навчитися філософствувати? — запитував Кант. Той, хто хоче навчитися філософствувати, той всі системи філософії змушений розглядати лише як *історію застосування (прикладання) розуму і як об'єкт для вправ свого таланту*. Тільки так студенти можуть збагнути як вироблялися форми і категорії теоретичного мислення, методи освоєння думкою дійсності, методологічна культура .

Отже, завдання філософії як навчальної дисципліни:

- 1) навчити студента формулювати власну думку;
- 2) вести дискусію, тобто аргументувати і спростовувати;
- 3) закласти підвалини критичного мислення.

Все це стосується бакалаврського рівня навчання.

Вже давно помічено, що філософія починається із *здивування*, продовження через *сумнів*, і завершується *скепсисом*.

Навчання в магістратурі *вимагає переходу від викладання навчальної дисципліни до філософії наукового пізнання*. Перше з чим ми стикаємося на шляху до реалізації цієї ідеї є те, що *філософію неможливо «вивчити»*. Філософії як такої взагалі не існує: кожна культура має свою

філософію, і кожна думка живе в історичному світі. Щоб забезпечити цей перехід потрібно:

1) подолати так званий «розрив» у навчальному процесі, адже кафедра філософії не задіяна у підготовці магістрів;

2) для студентів магістратури варто запровадити філософський практикум або філософсько-методологічні студії;

3) їх зміст визначає фахова спеціалізація, для кожного факультету окремо: – філософія права для юристів;

— філософія економіки для економістів-теоретиків;

— бізнес етики (господарська та корпоративна);

— філософія управління;

— інформаційне суспільство для студентів ФІСІТу.

Слід пам'ятати, що без самого процесу осмислення, світогляд, ідея — стосовно до філософії — це немовби тіло без душі. Тому не світогляд, не ідеї важливі самі по собі. Вони є лише витвором або завершенням філософського акту. Для філософії важливий *сам акт, тобто процес філософування*. Акт філософування вершиться не в стінах університету, а в бесідах з філософом за допомогою книжок, трактатів написаних ним. Філософування — це критичне дослідження можливих світоглядів та ідей. Філософувати — означає поставити їх під критичний промінь досліджень. До цього закликав Скворода, до цього нас спонукає любов до мудрості.

Отже, філософія слугує не знаряддям для розширення, а дисципліною для визначення меж, і замість того щоб відкривати істину у неї скромна заслуга, як казав Кант, вона застерігає від хибних кроків і помилок.

Кафедра філософії має достатній науково-теоретичний та методичний потенціал, щоб забезпечити у дослідницькому університеті перехід від викладання філософії як навчальної дисципліни до філософії наукового пізнання.

*Примостка Л.О., д.е.н., проф., завідувач
кафедри менеджменту банківської діяльності*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Ведучи мову про роль наукової складової в навчальному процесі маємо підстави стверджувати, що це історична традиція вищої школи, адже традиції вищої освіти формувалися протягом сторіч і однією з найголовніших серед них є домінуюча роль наукових досліджень. Ще в середні віки вищі навчальні заклади були не лише осередками освіти, але й центрами наукових пошуків, вони мали власні дослідні лабораторії, медичні центри, ботанічні сади. Саме в стінах університетів працювало або розпочинало наукову діяльність більшість учених зі світовим ім'ям.

В сучасних умовах збільшується кількість навчальних закладів, зростає ринок освітніх послуг, розширюються географічні межі для навчання, а тому можливості для отримання якісної освіти стають практично безмежними. Навіть на економічному форумі в Давосі активно обговорювалися проблеми он-лайн освіти, коли завдяки меценатам лекції професорів провідних університетів світу можна слухати в будь-якій країні. Таке навчання практикують й наші студенти.

Усе це зумовлює стрімке зростання конкуренції між вищими навчальними закладами не лише в межах однієї країни, але й у планетарному масштабі. Серед конкурентних переваг ВУЗів домінуючою слід визнати наукову складову навчального процесу. Про посилення ролі наукових досліджень у системі вищої освіти свідчать і світові тенденції еволюції освітянської галузі, зокрема створення дослідницьких університетів. Статус дослідницького університету є досить високим і вимагає глибоких змін як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності. Так, у США із 3300 університетів лише 100 мають статус дослідницьких. В Україні для отримання статусу дослідницького університету визначено 28 критеріїв.

У процесі модернізації навчального процесу слід виокремити два етапи:

1) створення нових знань;

2) імплементація (трансферт) нових знань у навчальний процес, який у свою чергу, має дві складові: трансформація змісту та освітніх технологій.

У процесі створення нових знань беруть участь всі учасники навчального процесу: викладачі, аспіранти, студенти. Кожна з цих груп продукує власний набір наукової продукції. Створюючи нові знання, університети передають їх студентам, так би мовити, з перших рук. Тому на другому етапі процесу модернізації — етапі імплементації (трансферту) нових знань у навчальний процес